

TEKST PATRICIA JACOB

BEELD BRAM BELLONI

Jasper Teulings leidt de juridische afdeling van Greenpeace International. De ene dag verdiept hij zich in de ramp met 'gifschip' Probo Koala, de andere in de ontbossing van het Amazonewoud. Voor zijn komst naar de milieu-organisatie zat hij tien jaar in de commerciële advocatuur. Maar: "Als geld je niet bijzonder boeit, kun je nastreven wat je écht raakt."

Groen in plaats van geld

JASPER TEULINGS HERINNERT het zich nog goed: de dag dat hij werd geraakt door de eco-spirit. Het gebeurde in 1992, tijdens een college mensenrechten aan de Kent Law School. Met medestudenten bekeek hij een documentaire. Ze zagen kinderen spelen in Mexico-Stad, op een vuilnisbelt, een dorp op zich met duizenden inwoners. Ontzet keken ze naar de beelden. Totdat de docent hen vroeg de kindergezichten goed te bekijken. "Ik zag dat ze lol hadden en realiseerde me dat kinderen elke omgeving die je ze aanbiedt accepteren, of dat nu een Gooise villawijk is of een vuilnishoop.

De vraag is echter: wat voor wereld wil je ze aanbieden? Als volwassene ben je verplicht om dat te bepalen én je verantwoordelijkheid te nemen. Hierna heb ik nog consequenter groen gestemd. Het zaadje voor mijn huidige loopbaan bij Greenpeace International werd toen geplant."

Greenpeace International (GI) coördineert vanuit Amsterdam de internationale campagnes van de milieu-organisatie. De 160 medewerkers van GI werken hecht samen met 27 nationale en regionale Greenpeace-kantoren. Huisjuristen ontbreken bij het gros van deze vestigingen. Greenpeace Nederland heeft er echter wél één. In de Verenigde Staten werken er twee, in Rusland één.

Teulings, senior legal counsel, leidt de juridische afdeling van GI. Met zijn drie medewerkers beantwoordt hij vragen van GI en de rest van de Green-

peace-organisatie. Hiervoor zat hij tien jaar in de commerciële advocatuur, bij achtereenvolgens Van Schoonhoven In 't Veld, Hellingman Bunders en Kennedy Van der Laan.

Vanwaar de advocatuur?

"Ik wilde eigenlijk rechter worden. Ik maak graag doorwrochte analyses en houd ervan knopen door te hakken. De maatschappelijke verantwoordelijkheid van deze functie vind ik uitdagend. Op aanraden van raadsheer Huub Willems van het

'WERK JE INTERNATIONAAL, DAN ZIE JE OPEENS NIET ALLEEN MAAR JE BUREAU'

Amsterdamse hof, voor wie ik direct na mijn studie drie maanden als gerechtssecretaris heb gewerkt, koos ik na mijn rechtenstudie echter niet voor de RAO-opleiding, maar voor de advocatuur. Na zes jaar praktijkervaring zou ik dan alsnog rechter kunnen worden. De advocatuur, vond Willems, is een goede leerschool voor elke jurist. Dat klopt. Door mijn achtergrond beheers ik de techniek om snel een probleem te analyseren, knelpunten te signaleren en een oplossing te presenteren.

De advocatuur beviel. Dat was al zo toen ik de algemene civiele procespraktijk deed, maar helemaal toen ik me specialiseerde in het IE- en mediarecht, eerst bij Hellingman en daarna bij Kennedy. Op die rechtsgebieden werk je veel voor creatieven, zoals documentairemakers en journalisten. Hun bezigheden boeien me. Onderzoeksjournalistiek vind ik het mooiste journalistieke genre. Dat graven om

misstanden aan de kaak te stellen, prachtig. Onderzoeksjournalisten lopen het grootste risico om met het recht in aanraking te komen. Wordt iemand getroffen door hun verhalen, dan moet worden gekeken of de journalist zorgvuldig heeft gehandeld. Het belang van degene die wordt beschreven, moet worden afgezet tegen het belang van de uitingsvrijheid. De ethische component van deze belangenafweging is interessant."

Waarom vertrok je?

"Hoe verder je in de advocatuur komt, hoe meer je moet acquireren en medewerkers moet begeleiden. De ruimte voor de echte praktijkvoering vermindert. Dat betreunde ik; in het schrijven van stevige processtukken kon ik veel van mijn intellectuele behoeften kwijt. In de advocatuur moet je bovendien hard werken. Wil je partner worden, dan moet je nóg harder werken. Je beloning? Meer geld. Dat vooruitzicht prikkelde mij onvoldoende. Als geld je niet bijzonder boeit, kun je nastreven wat je écht raakt. Voor mij is dat: me inzetten voor de publieke zaak. Ik besloot om alsnog rechter te worden. Nadat ik door de selectie was gekomen, was er helaas net een aannamestop bij de rechtbanken. In die periode zag ik in het *Advocatenblad* de vacature bij GI."

Wat dacht je?

"De advertentie maakte iets in me los. Omdat de advocatuur me zo boeide, was mijn belangstelling voor milieuvraagstukken wat ondergesneeuwd geraakt. Plotseling dacht ik terug aan dat college in Kent. Ik zag een unieke baan met fraaie aspecten,

'DE ADVOCATUUR IS EEN GOEDE LEERSCHOOL VOOR ELKE JURIST'

zoals het werken met verschillende culturen. Werk je in een internationale praktijk, zo heb ik gemerkt, dan is het alsof je je hoofd opricht en opeens de hele wereld ziet, niet alleen maar je bureau.

's Ochtends krijg ik e-mails uit Azië, Nieuw-Zeeland en Australië, daarna komen de Europese berichten en aan het eind van de dag de Amerikaanse. Ik ben omringd door Zweden, Canadezen en Chilenen. Op onze financiële administratie zit een Soedanees. Wanneer wat is betaald en welke budgetcode daarbij hoort, schudt hij zó uit zijn mouw. Hij behoort tot de Dinka, een stam die veel met kuddes werkt en daardoor uitzonderlijk goed kan rekenen. Door al die verschillende culturen bij elkaar hoor je bijzondere verhalen."

Na drie gesprekken had je de baan. Twijfels?

"De stap naar het onbekende is eng. Zou ik het met mijn nieuwe collega's ook zo goed kunnen vinden? Toen ik kwam, zaten er twee juristen, één van hen zou vertrekken. Ik moest de afdeling uitbouwen. Zou ik goede mensen kunnen vinden? Van internationaal milieurecht wist ik niets. Voor deze expertise moest ik dus mensen aannemen. Hoe stuur je mensen aan die op bepaalde punten meer weten dan jij? Inmiddels heb ik goede medewerkers gevonden en weet ik hoe ik ze moet aansturen. Je moet ze de vrijheid geven om hun kennis toe te passen. Laat de details aan hen over, adviseer slechts op strategische punten."

Wat waren de reacties op jouw overstap?

"Iedereen vond het een aansprekende move. Velen vroegen naar de financiële consequenties. Ik verdien nu veel minder, maar heb niet mijn huis hoeven verkopen of zo. Enorme financiële risico's mijd ik. Zo zou ik nooit een huis kopen op basis van mijn toekomstige verdien capaciteit. Dat beperkt je keuzevrijheid."

Vertel eens over de begintijd.

"Ik viel in een zaak waardoor ik meteen begreep hoe Greenpeace-campagnes werken. In Miami waren actievoerders aan boord geklommen van een schip met illegaal Braziliaans mahoniehout. Daarboven hadden ze een spandoek opgehangen met de tekst 'Bush Stop Illegal Logging'. De handel in mahoniehout is verboden op grond van het CITES-verdrag, een verdrag dat Bush beloofd heeft na te leven. Greenpeace vorderde bij de douane de inbeslagname van het hout. Het tegengestelde gebeurde: de activisten werden gearresteerd en Greenpeace USA werd vervolgd op grond van een obscuur, stokoud wetje.

Ik besprak de zaak met Amerikaanse Greenpeace-juristen, *media officers* schreven persberichten, vormgevers regelden het juiste beeld, lobbyisten spraken met politici en andere non-gouvernemen-

tele organisaties. Uiteindelijk wees de rechter de vervolging af. Alle Greenpeace-specialismen kwamen hier samen – iets wat bij een goede campagne steeds gebeurt. Onze campagnes draaien om beïnvloeding: van politiek, pers en publiek. Rechtszaken kunnen een goed platform zijn om campagneonderwerpen onder de aandacht te brengen.

'HET WAS WENNEN DAT MIJN ADVIES NIET AUTOMATISCH AUTORITEIT HAD'

Herinner, is mijn cursus *on board campaigning*. Aan boord van de Esperanza, op weg naar La Coruña, leerde ik over het inzetten van schepen bij campagnes. In de Golf van Biscaye belandden we in een storm van windkracht 10. De golven om ons heen waren vijftien meter hoog. Daar sta je dan, als bureaujongen met weke handen..."

Waar moest je aan wennen? "Dat je moet bewijzen dat jouw diensten waardevol zijn. Soms noemen we onszelf gekscherend de *campaign prevention unit*; sommigen denken dat je enkel de boel wilt verpesten. Vroeger had ik een uurtarief. Door de prijs had mijn advies automatisch autoriteit. Die prijs ontbreekt hier, dus de autoriteit moet je verwerven.

Waar moest je aan wennen?

Geregeld geven wij juridische trainingen, bijvoorbeeld over de eisen waaraan publicaties moeten voldoen. Hoor ik dat ergens een vergadering is waarbij onze input relevant kan zijn, dan zorg ik dat daar een jurist zit. Inmiddels weten steeds meer mensen wat wij kunnen. Ook zie ik dat we steeds eerder in het proces worden betrokken, niet pas als er een probleem is."

Enkele praktijkvoorbeelden?

"Wij waren nauw betrokken bij het ontstaan van de Apple-campagne. Hiervoor had Greenpeace de website www.greenmyapple.org geopend. Consumenten hebben hierop – met succes – gepleit voor schonere Apple-computers. De site moest de *look and feel* van een echte Apple-site hebben, maar moest, om merkrechtelijke problemen te voorkomen, wel herkenbaar zijn als een parodie. Samen met de campagnemedewerkers selecteerden wij de definitieve site.

Bij de publicatie van rapporten, zoals recentelijk het document over de rol van de Wereldbank bij de illegale boskap in Congo, spelen wij ook een rol. Omdat Greenpeace zich bij publicaties wil kunnen

beroepen op de journalistieke uitingsvrijheid, is het gebonden aan journalistieke normen. De beschikbare feiten moeten de stellingen kunnen dragen, hoor en wederhoor moet zijn toegepast. Wij checken of zo'n rapport aan deze normen voldoet. Zo ja, dan volgt publicatie. Hebben organisaties die in het rapport worden genoemd bezwaren, dan verwelkomen wij een eventuele rechtszaak. Greenpeace schikt niet. Veel commerciële bedrijven zullen daar wel eerder toe geneigd zijn, bijvoorbeeld omdat ze niet met een bepaalde partij in de clinch willen liggen of omdat een procedure meer geld kost dan deze opbrengt. Dat Greenpeace uit principe bepaalde risico's neemt, spreekt me ook aan van het werken hier. Overigens is het wel zo dat dit soort conflicten vaak uitmonden in gesprekken. Niet om een schikking te bespreken maar om te onderzoeken of tegemoetkoming aan onze campagnewensen mogelijk is. Uiteindelijk gaat het om het resultaat.

Vorig jaar, toen Greenpeace-medewerkers het schip

Probo Koala na terugkeer uit Ivoorkust bij Estland wilden tegenhouden, vroegen ze mij of dit kon. Na overleg met lokale advocaten zei ik ja. Denk ik aan dit dossier, dan word ik weer boos. Na de ramp had de premier van Ivoorkust een internationale onderzoekscmissie ingesteld. Namens Greenpeace adviseerde ik deze commissie over de mogelijkheden om de schuldigen van de giframp, zoals handelsbedrijf Trafigura en de Nederlandse staat, aansprakelijk te stellen. Daags voor de publicatie van het onderzoeksrapport, sprak de president van Ivoorkust met Trafigura af dat zijn land voor 152 miljoen dollar zou afzien van vervolging – dus zonder de relevante feiten te kennen. Dat de ouders zich daar niet in rechte hoeven te verantwoorden, klopt niet. Het is bovendien onduidelijk of dat bedrag de schade dekt en of het bij de slachtoffers terecht zal komen."

'WELKE JURIST BELANDT NOU IN EEN STORM VAN WINDKRACHT 10?'

Wat is jouw favoriete Greenpeace-actie?

"Vorig jaar publiceerde Greenpeace het rapport *Eating Up The Amazon*. Ook dit document heb ik voor publicatie getoetst aan journalistieke normen.

Centraal hierin staan de misstanden rond de sojateelt in dit gebied. Vooral vanuit de veevoerindustrie is de vraag naar soja groot. De sojateelt gaat gepaard met enorme ontbossingen, landroof en

soms zelfs slavernij. Uniek aan dit rapport is dat het de keten van verantwoordelijkheid doortrekt van grootgrondbezitters tot consumenten. Zo ontdekte Greenpeace dat Cargill, wereldwijd een van de grootste sojahandelaren, soja koopt van foute landbouwbedrijven. Deze soja wordt onder andere verwerkt tot voer voor kippen. Deze kippen worden bijvoorbeeld verwerkt tot McNuggets. McDonalds en vele andere in dit rapport genoemde bedrijven schrokken zo van de inhoud dat zij besloten om ver-

antwoorde soja van hun toeleveranciers te eisen. Vervolgens verklaarden de sojahandelaren dat zij gedurende twee jaar geen soja uit nieuw ontboste Amazone-gebieden zullen verhandelen. In die periode werken ze met de Braziliaanse overheid samen om misstanden aan te pakken en criteria voor verantwoorde sojateelt te ontwikkelen. Indien nodig wordt die periode verlengd. Mooi, toch?"

Blij met je overstap?

"Jazeker. Het enige wat ik soms mis, is het schrijven van een mooi processtuk. Omdat ik nog steeds sta ingeschreven als advocaat kan ik procederen wanneer GI in Nederland wordt gedaagd. Dit gebeurt echter zelden. Het mooiste van mijn baan is dat ik bijdraag aan een mooiere toekomst. Ik heb een zoontje van bijna twee. Zijn wereld moet groen zijn." ■



Jasper Teulings (39), getrouwd, één zoontje,

is sinds 2004 senior legal counsel bij Greenpeace International. Vanaf 1994 werkte hij in Amsterdam achtereenvolgens bij Schoonhoven In 't Veld, Hellingman Bunders en Kennedy Van der Laan (IE- en mediarecht). Daarvoor werkte hij tijdelijk als gerechtssecretaris bij het Amsterdamse hof. Teulings studeerde onder andere Nederlands recht aan de Universiteit van Amsterdam. Sinds 2006 is hij bestuurslid van het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten.